NÁVRH

OBEC

MATEJOVCE NAD HORNÁDOM

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2025 – 2031

Komunitný plán sociálnych služieb obce Matejovce nad Hornádom na roky 2025-2031

bol schválený Obecným zastupiteľstvom v Matejovciach nad Hornádom

Návrh

dňa ..... uznesením č. .....

a účinnosť nadobúda dňa .....

OBSAH

ÚVOD 5

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 6

1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE 6
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 6
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA 6
1.4 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 7
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 9
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030 9
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 10
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM 11

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA 12

2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA 12
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU 15
2.3 NÁRODNOSTNÁ, KONFESIONÁLNA A VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA 17
2.4 NEZAMESTNANOSŤ 18
2.5 ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO 21

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI 22

3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 22
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 23
3.3 AKTIVITY OBCE MATEJOVCE NAD HORNÁDOM A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH) 24
3.4 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 24

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 26

4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY 26
4.2 CIELE, PRIORITY A OPATRENIA 27

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU 32

5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE OPATRENÍ 32
5.2 REALIZAČNÉ PODMIENKY 35
5.3 MONITORING PLNENIA A SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU 38

ZÁVER 39

Návrh

PRÍLOHY 40

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV 40

ZOZNAM SKRATIEK 40

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV 41

Návrh

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

Návrh

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „*verejný poskytovateľ sociálnej služby*“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „*neverejný poskytovateľ sociálnej služby*“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.
Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Návrh

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrváva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný

Ukážka

stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepčnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Návrh

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.
Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.
Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.
V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Návrh

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§ 12) tieto **druhy sociálnych služieb**:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
   2.1. nízkoprahové denné centrum,
   2.2. integračné centrum,
   2.3. komunitné centrum,
   2.4. nocľaháreň,
   2.5. útulok,
   2.6. domov na polceste,
   2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVŔŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
   1.1. zariadenie podporovaného bývania,
   1.2. zariadenie pre seniorov,
   1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
   1.4. rehabilitačné stredisko,
   1.5. domov sociálnych služieb,
   1.6. špecializované zariadenie,
   1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,

Návrh

3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§ 13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj obce a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Matejovce nad Hornádom svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami a dotazníkovým prieskumom medzi obyvateľmi obce zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Napriek tomu, že žiadny predpis takúto povinnosť explicitne neustanovuje, mal by KPSS (okrem súladu s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb) zároveň byť v súlade aj s Programom rozvoja obce, vypracovaným podľa § 8 alebo § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov (z dôvodu, že KPSS sa zameriava „len“ na sociálne služby, ako jednu z mnohých súčastí fungovania spoločnosti, pričom program rozvoja obce rieši problematiku rozvoja svojho územia komplexne). Obec Matejovce nad Hornádom má aktuálne platný **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Matejovce nad Hornádom na roky 2025-2031** (ďalej aj „PHSR 2025-2031). Tento dokument sa zaoberá sociálnymi službami v analytickej časti. Ďalej, v ďalších častiach dokumentu, je zadefinovaná Priorita: Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a v rámci nej Opatrenie 2.3: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít, kde sú zadefinované rôzne sociálne služby a sociálne aktivity. KPSS obce Matejovce nad Hornádom je plne v súlade so spomínanou prioritou a opatrením PHSR obce 2025-2031.

Návrh

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Matejovce nad Hornádom za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 43 (z 525 v roku 2015 na 568 v roku 2024).

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov (k 31.12.)	525	520	507	516	530	530	536	542	548	568
Živonarodení	7	6	5	4	6	8	4	5	3	3
Zomrelí	7	1	4	1	4	6	7	7	8	7
Bilancia prirodzeného pohybu	0	5	1	3	2	2	-3	-2	-5	-4
Prisťahovaní	7	6	1	15	17	5	1	15	11	19
Vysťahovaní	12	16	15	9	5	7	5	7	0	1
Migračné saldo	-5	-10	-14	6	12	-2	-4	8	11	18
Bilancia celkového pohybu	-5	-5	-13	9	14	0	-7	6	6	14
Hr.m. živorodenosti (‰)	13,3	11,5	9,9	7,8	11,3	15,1	7,5	9,2	5,5	5,3
Hr.m. úmrtnosti (‰)	13,3	1,9	7,9	1,9	7,5	11,3	13,1	12,9	14,6	12,3
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	0,0	9,6	2,0	5,8	3,8	3,8	-5,6	-3,7	-9,1	-7,0
Hr.m. imigrácie (‰)	13,3	11,5	2,0	29,1	32,1	9,4	1,9	27,7	20,1	33,5
Hr.m. emigrácie (‰)	22,9	30,8	29,6	17,4	9,4	13,2	9,3	12,9	0,0	1,8
Hr.m. migračného salda (‰)	-9,5	-19,2	-27,6	11,6	22,6	-3,8	-7,5	14,8	20,1	31,7
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-9,5	-9,6	-25,6	17,4	26,4	0,0	-13,1	11,1	10,9	24,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Návrh

Vývoj počtu obyvateľov obce Matejovce nad Hornádom za ostatných 10 rokov má stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2015 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2024 o 8 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Matejovce nad Hornádom

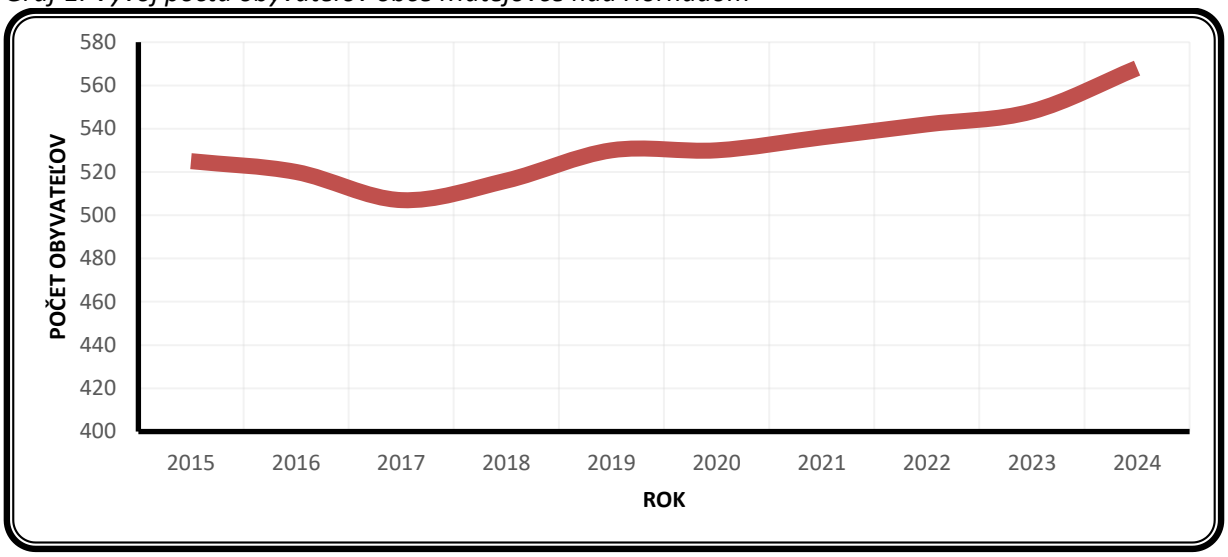

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 5-15 ‰ (čo je však v obciach s takýmto počtom obyvateľov prirodzené). Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 3-8. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Matejovciach nad Hornádom 9,6 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Spišská Nová Ves sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12,0 ‰, v Košickom kraji 10,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,0 ‰.
Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2016 a 2018 (zhodne po 1 osobe), najviac v roku 2023 (8 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 1,9 po 14,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Matejovciach nad Hornádom 9,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰) i Košický kraj (10,0 ‰), zároveň však vyššiu akú má okres Spišská Nová Ves (cca 8,5 ‰).
Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Matejoviec nad Hornádom. Obec bola počas hodnoteného obdobia populačne zisková 5x, 1x bola bilancia vyrovnaná (2015) a negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -9,1 ‰ po 9,6 ‰. Keďže však prirodzené úbytky boli celkovo mierne vyššie ako prirodzené prírastky, z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k miernemu úbytku obyvateľov.

Návrh

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

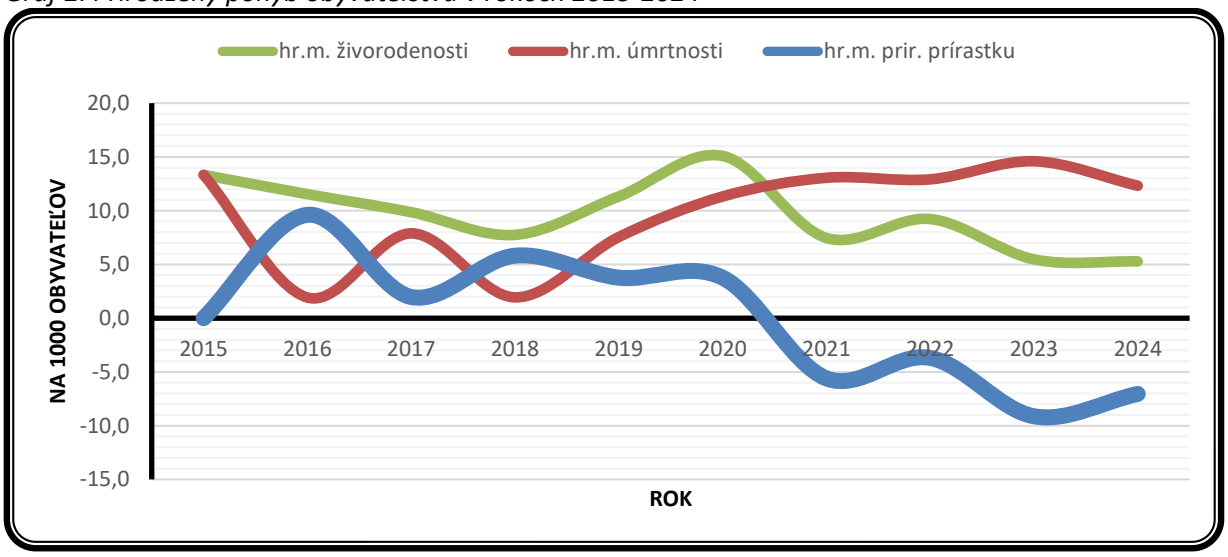

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci mierne negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 18,0 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 9,7 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 14,7 ‰ (v priemere 7,7 vysťahovaných osôb ročne).
Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -14 osôb v roku 2017 po +18 osôb v roku 2024. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 5x a rovnako 5x bolo migračné saldo záporné. Keďže však migračné prírastky boli celkovo vyššie ako migračné úbytky, za celé hodnotené obdobie vykazuje obec pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je mierne priaznivý.

Návrh

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

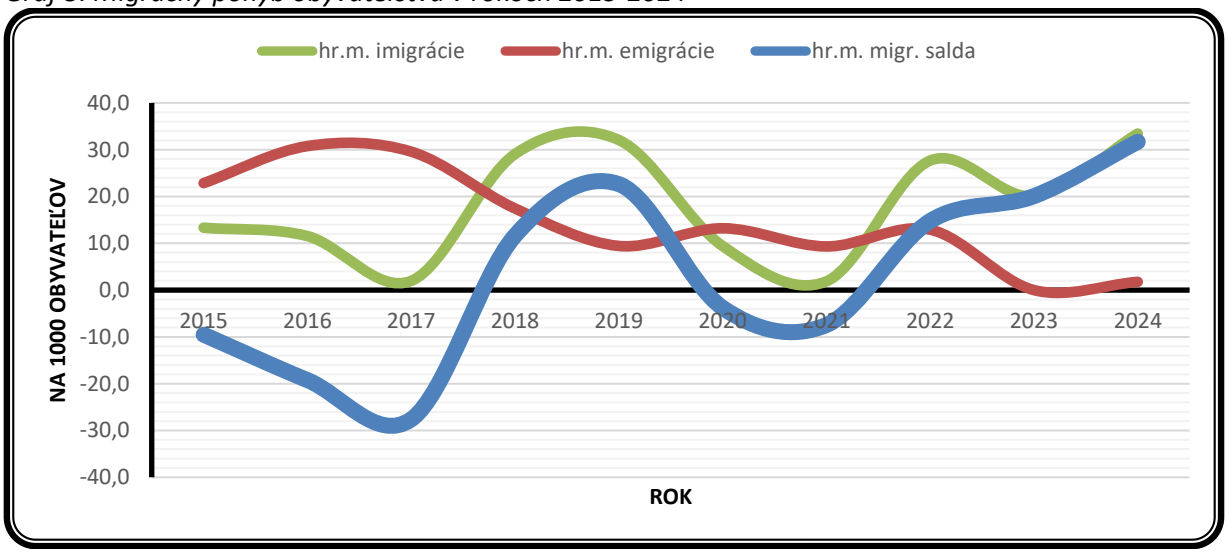

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosiahla počas hodnoteného obdobia zápornú hodnotu (viac ľudí za ostatných 10 rokov zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov klesol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosiahla kladnú hodnotu,

znamenajúcu migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce za ostatných 10 rokov prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).
Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Matejovce nad Hornádom. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

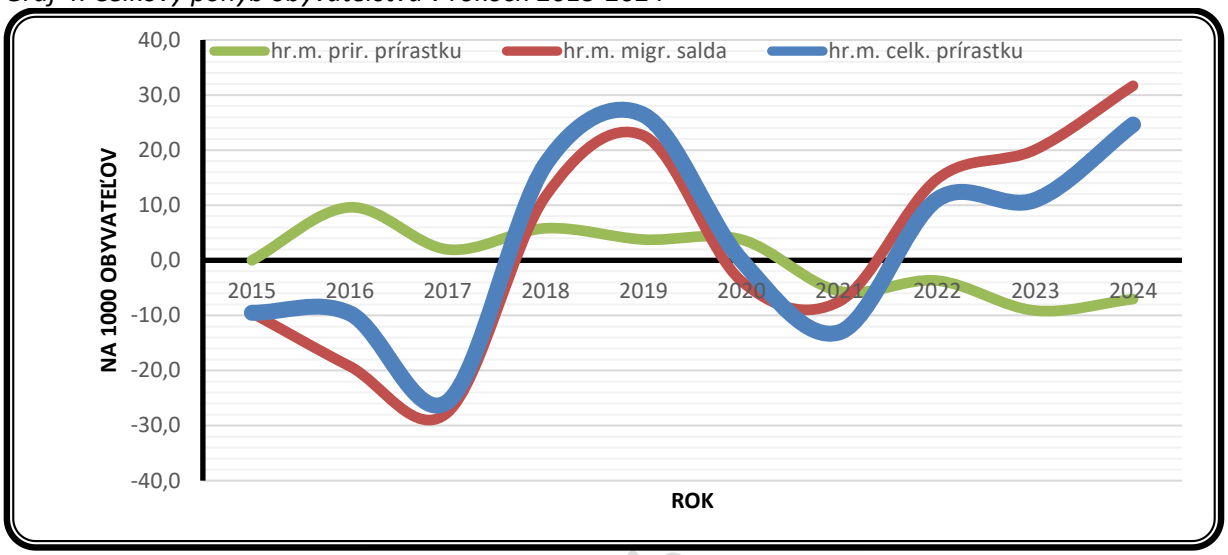

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Návrh

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Matejoviec nad Hornádom ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 95 k 208 k 31.12.2024). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Matejoviec nad Hornádom majú vekové skupiny (podľa poradia) 30-34 spolu s 35-39 ročnými (zhodne po 45 obyvateľov), 45-49 ročných a 55-59 ročných (zhodne po 43 obyvateľov). K 31.12.2024 tu spomedzi 568 obyvateľov žilo 95 detí do 14 rokov a rovnako 95 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 568 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 283 mužov a 285 žien.
V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2024

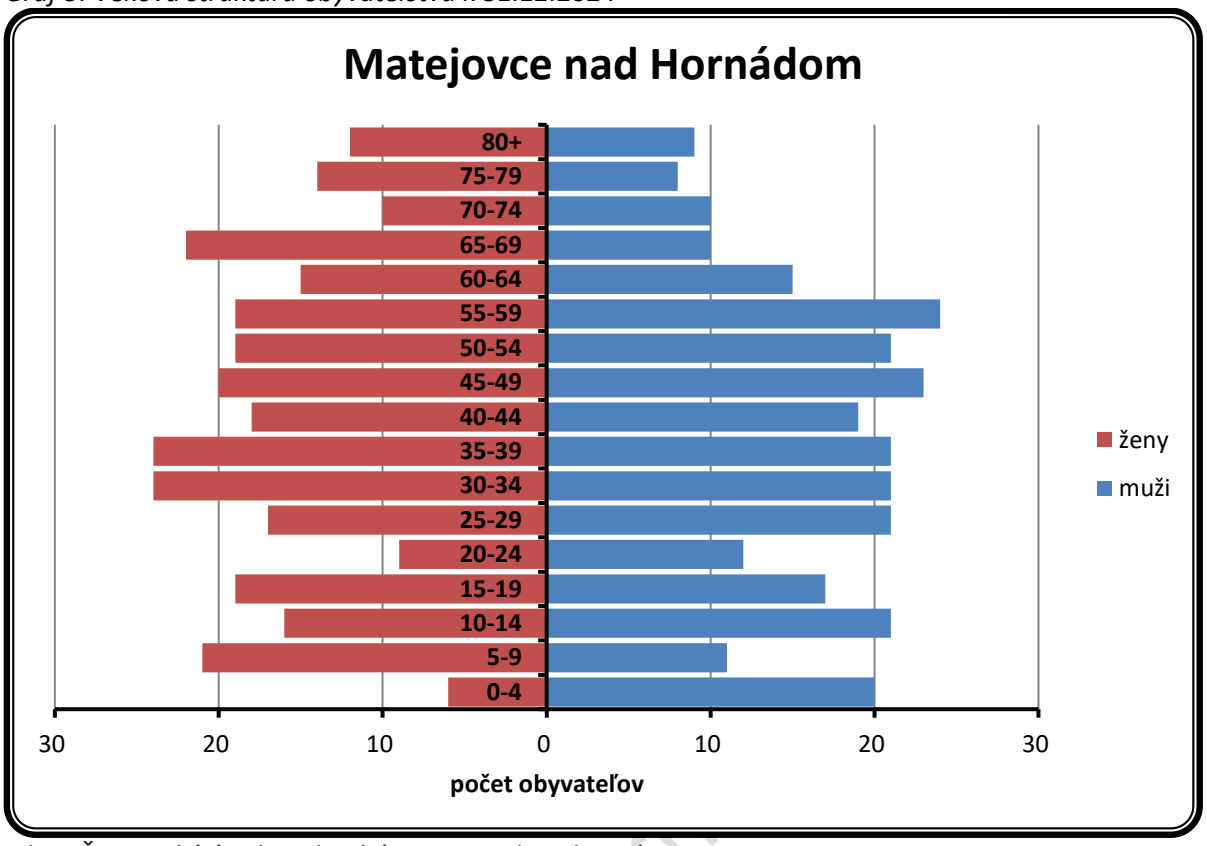

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 39,02 na 40,96 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne o niečo pomalším (avšak stále rýchlym) tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Matejovce nad Hornádom	39,02	39,06	40,13	40,97	41,55	41,48	41,42	41,49	40,96	40,96
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, je početnosť predproduktívnej zložky (0-14 r.) v porovnaní s početnosťou poproduktívnej zložky obyvateľstva (65+ r.) vyrovnaná, pričom podiel produktívnej zložky je 66,5 %.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2024	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Matejovce nad Hornádom	568	95	378	95	16,7	66,5	16,7

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Matejoviec nad Hornádom bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 98,2 % obyvateľov (533 z 543 osôb).

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	533	98,2
nezistená	10	1,8
SPOLU	**543**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 88,2 % obyvateľov (479 z 543 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 6,6 % obyvateľov obce (36 osôb) a u 1,8 % obyvateľov (10 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	36	6,6
Rímskokatolícka cirkev	479	88,2
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1	0,2
Gréckokatolícka cirkev	9	1,7
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,4
Kresťanské zbory	3	0,6
Cirkev bratská	1	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	1	0,2
ad hoc hnutia	1	0,2
nezistené	10	1,8
SPOLU	**543**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Návrh

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 39 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 10 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 6 % obyvateľov Matejoviec nad Hornádom. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 8 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

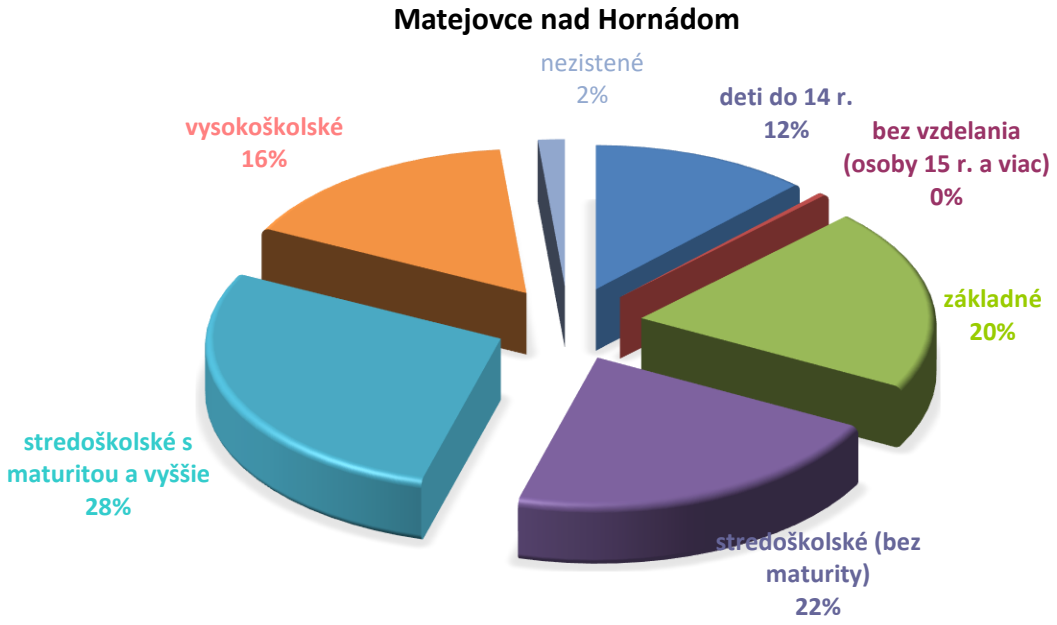

Zdroj: SODB 2021

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Matejovce nad Hornádom za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 13 až 42. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 4,9 % (2019) po 15,8 % (2015), pričom k 31.12.2024 bola na úrovni 7,1 %. Pre porovnanie, k 31.12.2024 bola miera nezamestnanosti v Košickom kraji na úrovni 8,4 % a v Slovenskej republike 5,9 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku[1] na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2024 v okrese Spišská Nová Ves na úrovni 5,8 %, v Košickom kraji

[1] Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

6,0 % a v Slovenskej republike 4,5 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Spišská Nová Ves susedí, bol tento podiel nasledovný: Poprad 4,6 %, Levoča 7,1 %, Prešov 5,6 %, Gelnica 7,6 % a Rožňava 11,2 %.

Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet UoZ	42	27	16	16	13	21	21	19	15	19
Miera nezamestnanosti* (%)	15,8	10,2	6,0	6,0	4,9	7,9	7,9	7,1	5,6	7,1

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2024 bolo v obci Matejovce nad Hornádom prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 19 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 12 mužov a 7 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

do 19 r.		**20-29 r.**		**30-39 r.**		**40-49 r.**		**50-59 r.**		**nad 60 r.**		**UoZ spolu**	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	**počet**	**%**
0	0,0	2	10,5	5	26,3	8	42,1	4	21,1	0	0,0	**19**	**100**

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Návrh

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Matejovciach nad Hornádom negatívnou skutočnosť, že z 19 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2024 bolo 26 % UoZ (5 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024

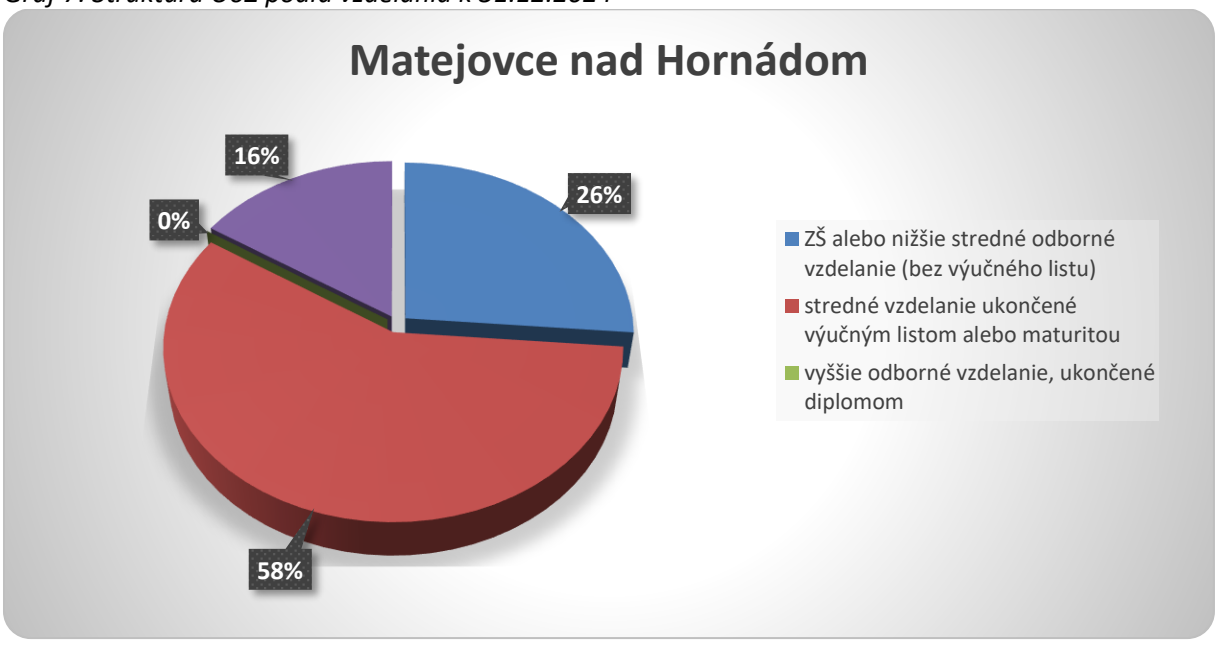

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.
V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2024 pohyboval na úrovni cca 43 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 39 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Matejovciach nad Hornádom bol k 31.12.2024 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 26 %, pričom 21 % (4 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dlhšie ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024

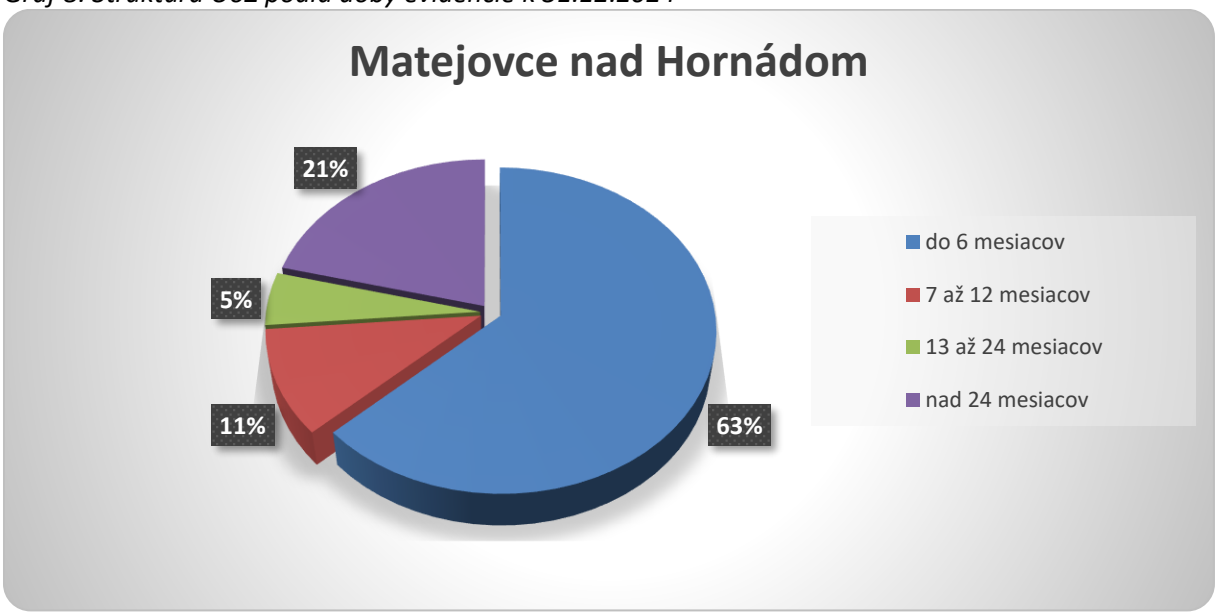

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieďuje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.
Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Matejovciach nad Hornádom osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (9 z 19 UoZ; 47,4 %). To sú napr. osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	3	15,8
3 - Technici a odborní pracovníci	1	5,3
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	5,3
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2	10,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	1	5,3
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	2	10,5
N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	9	47,4
Spolu	**19**	**100,0**

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Matejovce nad Hornádom 97 (spoločná budova s obecným úradom) k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Matejovce nad Hornádom. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2024/2025 ju navštevuje 21 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň.

V tej istej budove sa nachádza aj základná škola pre I. stupeň. Aj táto funguje ako neprávny subjekt, jej zriaďovateľom je taktiež obec Matejovce nad Hornádom. Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Základnú školu v šk. roku 2024/2025 navštevuje 16 žiakov.

Obyvatelia Matejoviec nad Hornádom musia za primárnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Matejovce nad Hornádom, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú v Markušovciach alebo v Spišskej Novej Vsi. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú najmä v okresnom meste.

Návrh

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
  - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
  - opatrovateľskej služby,
  - prepravnej služby,
  - odľahčovacej služby,
  - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
  - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Návrh

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať. Obec Matejovce nad Hornádom v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, obec Matejovce nad Hornádom povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na

sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.
Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s obcou. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala obci žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce.
Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec obce (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s obcou). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.
Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, záujem o tie sociálne služby, na ktoré vydáva obec v rámci svojich kompetencií rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, je (v priemere) len malý. Za ostatných 5 rokov vydala obec Matejovce nad Hornádom 11 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu, pričom všetky rozhodnutia boli vydané na sociálnu službu v zariadení pre seniorov.

Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Matejovce nad Hornádom v období 2020-2024

Počet / rok	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**SPOLU**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na **opatrovateľskú službu**	0	0	0	0	0	**0**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **zariadení pre seniorov**	0	0	5	1	5	**11**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **zariadení opatrovateľskej služby**	0	0	0	0	0	**0**
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v **dennom stacionári**	0	0	0	0	0	**0**
ROZHODNUTIA SPOLU:	**0**	**0**	**5**	**1**	**5**	**11**

Zdroj: Obecný úrad Matejovce nad Hornádom

Návrh

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Matejovciach nad Hornádom v čase spracovania tohto Komunitného plánu (zima 2024/2025) pôsobí jeden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý je zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja: **Spišská katolícka charita**. Ide o samostatný právny subjekt Spišskej diecézy, konfederatívne združený v Slovenskej katolíckej charite a prednostne pôsobiaci na území Spišskej diecézy – tzn. v regiónoch Oravy, Liptova a Spiša. Občanom Matejoviec nad Hornádom poskytuje sociálne služby v zariadení pre seniorov – v **Dome Charitas Matky Terezy**. Toto zariadenie sa nachádza na adrese Matejovce nad Hornádom 167, jeho kapacita je 39 osôb.
V **zariadení pre seniorov** sa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov

a) poskytuje
   - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
   - sociálne poradenstvo,

- sociálna rehabilitácia,
- ubytovanie,
- stravovanie,
- upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
- osobné vybavenie,

b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
c) zabezpečuje záujmová činnosť.

3.3 Aktivity obce Matejovce nad Hornádom a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Matejovce nad Hornádom pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **dotácia na stravu seniorom a ŤZP osobám:** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkopríjmové skupiny obyvateľstva; obec v roku 2025 aktuálne poskytuje dotáciu na stravu 10 seniorom vo výške 1,00 €/obed;
- **donáška obedov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s rozvozom stravy do domácností, ktorú obec na požiadanie plánuje zabezpečovať imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu;
- **opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti)**:** služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;

Návrh

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN obce, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.
Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Matejovciach nad Hornádom vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie – okrem samotnej obce, ktorá počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to napr. Folklórny súbor Brežinky, v ktorom majú obyvatelia možnosť sebarealizácie na úseku folklóru, Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý aktívne pôsobí v oblasti ochrany pred požiarmi, alebo Obecný futbalový klub Matejovce nad Hornádom, ktorý miestnym obyvateľom poskytuje možnosť vykonávania športových aktivít (futbal).

3.4 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvety a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby[1]	Forma požadovanej soc. služby[2]	Požad. soc. služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 1.2	pobytová-ročná	A	-
	C 1.7	ambulantná	N	10
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Neprispôsobiví občania	A 2.3	ambulantná	N	20

[1] číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

[2] jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v obci Matejovce nad Hornádom (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v obci a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v obci Matejovce nad Hornádom, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Návrh

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele, priority a opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie konkrétnych opatrení – a to nielen v nadväznosti na zákon o sociálnych službách, ale aj iných opatrení, ktoré dokážu napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii. V procese tvorby komunitného plánu sociálnych služieb sú teda ciele, priority a konkrétne opatrenia špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Jednotlivé opatrenia sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v širšom kontexte, aby ich mohli využívať všetci obyvatelia obce.

Ciele, priority a opatrenia, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).
Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Návrh

Okrem opatrení, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď nasledujúca tabuľka), si samospráva obce zadefinovala aj spoločné, prierezové opatrenia, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb.
Ide o nasledovné **prierezové opatrenia**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v obci* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

Tabuľka 11: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja

GLOBÁLNY CIEĽ **Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie**							
Cieľová skupina	**Priority**	**Opatrenia**	**Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)**	**Druh sociálnej služby[1]**	**Forma sociálnej služby[2]**	**Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby[3]**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Seniori	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C 2	terénna	0	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Bezbariérovosť a dostupnosť	1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.6 Zriadenie Klubu dôchodcov	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.7 Zriadenie denného stacionára pre seniorov	A	C 1.7	amb.	10	Obec, prijímatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	1.8 Podpora činnosti Domu Charitas Matky Terezy	A	C 1.2	pob.-ročná	39	Obec, prijímatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF

Návrh

	Bezpečnosť	1.9 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
Cieľová skupina	**Priority**	**Opatrenia**	**Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)**	**Druh sociálnej služby[1]**	**Forma sociálnej služby[2]**	**Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby[3]**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	Integrácia do spoločenského a pracovného života	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	Obec, zamestnávatelia, ÚPSVaR
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.3 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C 2	terénna	0	Obec, prijímatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.4 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	C 3, D 1..	Podľa potreby	Podľa potreby	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
Cieľová skupina	**Priority**	**Opatrenia**	**Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)**	**Druh sociálnej služby[1]**	**Forma sociálnej služby[2]**	**Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby[3]**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	Zdravé trávenie voľného času	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce a VÚC, SR, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce a VÚC, SR, EŠIF, sponzorské dary

Návrh

	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce
Cieľová skupina	**Priority**	**Opatrenia**	**Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)**	**Druh sociálnej služby[1]**	**Forma sociálnej služby[2]**	**Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby[3]**	**Personálne, prevádzkové a finančné podmienky**
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Lepšie vzdelanie a uplatnenie na trhu práce	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	N	-	-	-	Obec, ÚPSVaR, EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.3 Zapájanie sa do projektov a nástrojov AOTP	N	-	-	-	Obec, ÚPSVaR, EŠIF
	Integrácia do spoločenského života	4.4 Zriadenie komunitného centra	A	A 2.3	amb.	20	Obec, rozpočet obce a VÚC, SR, EŠIF

[1] podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[2] podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[3] ak zadefinované opatrenie predstavuje sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách, je k tejto službe kvantifikovaná aj potrebná kapacita pre obec v čase schvaľovania tohto komunitného plánu; ak ide o sociálnu službu v zariadení, v kolónke je uvedený počet potrebných miest v tomto zariadení

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

Zohľadnenie miestnych špecifík a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode obce vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- obec Matejovce nad Hornádom je počtom obyvateľov veľmi malá obec a vzhľadom na svoje reálne finančné možnosti nie je schopná vlastnými silami a prostriedkami poskytovať opatrovateľskú službu svojim obyvateľom (jedine s využitím externých finančných zdrojov). V prípade, ak nejakému obyvateľovi obce bude vydané rozhodnutie o odkázanosti na opatrovateľskú službu v domácnosti a tento obyvateľ zároveň požiada obec Matejovce nad Hornádom o poskytnutie tejto služby, samosprávne orgány buď sprostredkujú poskytovanie tejto služby danému obyvateľovi prostredníctvom iného poskytovateľa opatrovateľskej služby alebo budú túto službu poskytovať vo svojej réžii (za predpokladu, že obci sa podarí získať externé finančné zdroje na poskytovanie opatrovateľskej služby).

Návrh

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho napĺňania zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie opatrení

Zadefinované opatrenia plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 12: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb

Opatrenie		Rok plánovanej realizácie opatrenia													
		2025		2026		2027		2028		2029		2030		2031	
Názov	**Opat. podľa zákona o soc. službách (A/N)[1]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**	**EK[2]**	**PN[3]**
Cieľová skupina: **Seniori**															
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6 Zriadenie Klubu dôchodcov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7 Zriadenie denného stacionára pre seniorov	A	0	10	0	10	0	10	0	10	10	0	10	0	10	0
1.8 Podpora činnosti Domu Charitas Matky Terezy	A	39	0	39	0	39	0	39	0	39	0	39	0	39	0
1.9 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**															
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Cieľová skupina: **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**															
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**															
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3 Zapájanie sa do projektov a nástrojov AOTP	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4 Zriadenie komunitného centra	A	0	20	0	20	0	20	20	0	20	0	20	0	20	0

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: daná sociálna služba sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: daná sociálna služba sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

[1] ak je dané opatrenie zadefinované podľa zákona o sociálnych službách, je pri ňom v príslušnom roku, kedy sa toto opatrenie plánuje realizovať, určená aj kapacita (EK aj PN)

[2] EK – existujúca kapacita v danom roku

[3] PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Realizačné podmienky

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre realizáciu stanovených opatrení budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
  - príspevky na financovanie sociálnych služieb
  - dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
  - príspevky na financovanie sociálnych služieb
  - dotačná schéma
- Iné zdroje
  - grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení** (v prípade opatrení, zadefinovaných podľa zákona o sociálnych službách, je v tabuľke uvedený odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Návrh

Tabuľka 13: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení

Opatrenie	Predpokladané finančné náklady (€)							Náklady spolu (€)
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
Cieľová skupina: **Seniori**								
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	200	200	200	200	200	200	200	1 400
1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	100	100	100	100	100	100	100	700
1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	250	500			400			1 150
1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov		250		250		250		750
1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	1 000	1 000	1 100	1 100	1 200	1 200	1 300	7 900

1.6 Zriadenie Klubu dôchodcov		1 500	200	200	200	200	200	2 500
1.7 Zriadenie denného stacionára pre seniorov					5 000	500	500	6 000
1.8 Podpora činnosti Domu Charitas Matky Terezy	200	200	200	300	300	400	400	2 000
1.9 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	100		100		100		100	400
							Cieľová skupina spolu:	**22 800**
Cieľová skupina: **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**								
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	50	50	50	50	50	50	50	350
2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	250	150						400
2.3 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	0	0	0	0	0	0	0	0
							Cieľová skupina spolu:	**750**
Cieľová skupina: **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**								
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	500		600			500	300	1 900
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	7 000
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	7 000
							Cieľová skupina spolu:	**15 900**
Cieľová skupina: **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**								
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	100		100		100		100	400
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Zapájanie sa do projektov a nástrojov AOTP	100	100	100	100	100	100	100	700
4.4 Zriadenie komunitného centra				5 000	1 000	1 000	1 000	8 000
							Cieľová skupina spolu:	**9 100**
Všetky opatrenia spolu:								**48 550**

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh soc. služby[1]	Forma soc. služby[2]	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevok obce na financovanie / spolufinancovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)						
					Prispieva obec na túto soc. službu (A/N)?	Ak áno, výška ročného príspevku (€)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Spišská katolícka charita - Dom Charitas Matky Terezy	C 1.2	pob.-ročná	39	N/A	A	120	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

[1] podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[2] podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektivite implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve.

Návrh

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

Návrh

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030*
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Matejovce nad Hornádom
Register poskytovateľov sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji
Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
www.matejovcenadhornadom.sk

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb
KSK	Košický samosprávny kraj
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
MŠ	Materská škola
NPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb
p.b.	Percentuálny bod
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TP	Terénny pracovník
TSP	Terénna sociálna práca Terénny sociálny pracovník
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Návrh

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky:

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva 12
Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva 16
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín 16
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti 17
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania 17
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci 19
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024 19
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024) 21
Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Matejovce nad Hornádom v období 2020-2024 23
Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce 25
Tabuľka 11: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja 28
Tabuľka 12: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb 32
Tabuľka 13: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení 35
Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb 37

Návrh

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Matejovce nad Hornádom 13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 14
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2024 16
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania 18
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024 19
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024 20